

اتاق تبریز

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

شماره ۱۹ - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

از تشكیل زدایی تا تشکیل گرایی

با آثار و گفتاری از:

یونس زائله، صمد حسن‌زاده، جمشید برزگر، مسعود بنابیان، قاسم خلیل‌نژاد قویدل، رضا جعفری، سید باقر شریف‌زاده،
مصطفود فراستخواه، سید یوسف حسینی، یونس اکبریور پایدار، مهدی امینی، نوید امجد، امید اسماعیل ظفر، محمود اولیایی، ابوالفضل روغنی گلپایگانی،
علیرضا سیاسی‌راد، مسعود امید، ساسان نیک‌رفتار خیابانی، محمد امیرمیران، سید مسعود عرفانی، ساناز شهابی، مصطفی بهنیا، وحید مهین، منصور حیدری

اتاق تبریز

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

شماره ۱۹ - مرداد و شهریور ۱۴۵۳

صاحب امتیاز:

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

مدیرمسئول:

مسعود بنایان

سردبیر:

سازمان نیکرفتار خیابانی

همکاران:

ساناز شهابی، افخم ابراهیمی، پری اشتری، منصور حیدری، الهام سلامی،

علیرضا پوسلطانی، شهرام صادقزاده، جعفر ساعی‌نیا، سهند شهبازی،

رعنا باقرزاده کریمی، فرانک نوروزی، امین طبقچی، اولدوز اقدم ارسی

عکس:

بهزاد عزیزبور، مینا نوعی، پیغمبر حیمی، رضا خادی

طراحی و صفحه آرایی:

حمدید کرمی غازانی

نشان:

تبریز، خیابان ارتش شمالی، شماره ۶۵، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و

کشاورزی تبریز

تلفن:

(۰۴۱) ۳۵۲۵۴۱۱۱

تلفن سفارش آنلاین:

(۰۴۱) ۳۵۲۶۴۱۰۱ - ۰۴۱ ۳۵۲۶۴۱۱۳

وب سایت: www.tzccim.ir

تلگرام: [@tzccim](https://t.me/tzccim)

اینستاکرام: [@tzccim](https://www.instagram.com/tzccim)

توضیحات مجله:

نشریه اتاق تبریز ارثامی صاحبان اندیشه، و قلم در حوزه‌های مربوطه مقاله

می‌پذیرد. از ارسال کنندگان مطالب درخواست می‌شود شرح کوتاهی از مشخصات

فردی، سوابق علمی و تحصیلی، سوابق اجرایی، تالیفات و ترجمه‌های خود را به

همراه عکس به نشانی ایمیل news@tzccim.ir ارسال کنند.

آراء و نظرات چاپ شده در نشریه لزوماً بیانگرد دیدگاه نشریه اتاق تبریز نیست.

نشریه اتاق تبریز در ویرایش مطالب دریافتی آزاد است.

سخن مدیرمسئول

۲ ضرورت استقلال و هویت مشترک صنفی برای موفقیت تشکل‌ها

سخن سردبیر

۳ تشکل‌ها؛ حلقه‌ی مفقوده توسعه جامعه مدنی

پرونده‌ی از تشکل زدایی تا تشکل گرایی

۴ یادداشت رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛

لزوم بازتعریف نقش تشکل‌ها

۵ گفتگو رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران؛

لزوم استفاده از ظرفیت تشکل‌ها در سیاست‌گذاری‌ها

۶ گفتگو نائب رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛

نقش حیاتی تشکل‌ها در توسعه اقتصادی؛ از مطالبه‌گری تا همازی

۷ تشکل گرایی؛ از نگاه میثت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

۸ گفتگو با مقصود فراستخواه؛ رانت و انحراف مانع تشکل گرایی است

۹ گفتگو با علیرضا سیاسی راد؛ نقش نهادهای تنظیم‌گر اتاق‌های بازرگانی در حوزه تشکل‌ها

۱۰ گفتگو با محمود اولیای؛ تشکل‌ها به مثابه مركزی ایجاد قدرت مردم

۱۱ دلایل شکست تشکل گرایی در ایران؛ از موایزی کاری تا ضعف ساختارهای اجرایی

۱۲ بستر اجتماعی و فرهنگی شکل گیری و فعالیت تشکل‌ها در ایران

۱۳ گفتگو با رضا جعفری؛ نگاه به تشکل‌ها باید مثبت باشد

۱۴ گفتگو با نوید امجد؛ از بقا تا توسعه؛ نقش تشکل‌ها در ایران و چالش‌های پیش رو

۱۵ گفتگو با محمد امیرمیران؛ تاریخچه سندیکای حق‌العمل کاران گمرکی تبریز از شکل گیری تا اصرار

۱۶ گفتگو با ابوالفضل رونغنی گلپایگانی؛ دولت تکلیف تشکل‌های موایزی را روشن کند

۱۷ گفتگو با سید مسعود عرفانی؛ لزوم بازتعریف جایگاه تشکل‌ها در ساختار اقتصادی ایران

۱۸ گفتگو با مسعود امید؛ برگزیرین مانع نسبت منفی دولت با تشکل‌هاست

۱۹ چالش‌هایی تشکل‌ها؛ از نبود بستر فعالیت تا نقش تشریفاتی تشکل‌ها

۲۰ تحلیل نظرسنجی از اعضای اتاق تبریز در خصوص تشکل‌های موایزی-اعضای ناراضی

۲۱ هیئت مدیره تشکل‌ها را هر یاری تغییرا

۲۲ تشکل‌های اقتصادی بازرگانی کلیدی اقتصاد

۲۳ گفتگو با علی محمدی‌پور؛ تشکل‌ها یک انتخاب نیستند، بلکه ضرورتند

معرفی کتاب

۲۴ معرفی کتاب بخش پرونده

۲۵ معرفی کتاب کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار

اقتصاد جهان

۲۶ مروری بر اقتصاد جهانی از ابتدای مرداد تا پایان شهریور ۱۴۵۲

۲۷ شاخصهای تایپریز کارگردان ریخته عمر کسب و کارها

هزارشها

۲۸ گزارش از مراسم سخنرانی موسی غنی‌نژاد، اقتصاددان برگسته کشته

۲۹ گزارش اتاق تبریز به مناسبت روز تشکل‌ها و مشارکت‌های اجتماعی

۳۰ گزارش از مراسم سخنرانی مقصود فراستخواه، جامعه‌شناس سرشناس کشور

۳۱ گزارش از مراسم شب حجاج محمد نجف‌آبادی در اتاق تبریز

۳۲ گزارش اعزام هیئت تجاري اتاق بازرگانی تبریز به فدراسیون روسیه

۳۳ گزارش اختصاصی اتاق تبریز از بیست و سومین دوره نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران

دریچه‌ای به جهان

۳۴ روسیه

انرژی

۳۵ حرکت انرژی جهانی به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر

رویدادهای اتاق بازرگانی تبریز

۳۶ رویدادهای اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۵۲

گزارش تصویری

عملکرد اتاق بازرگانی تبریز

۳۷ هیئت نمایندگان و هیئت رئیسه

۳۸ بخش بین‌الملل

۳۹ شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی - مرکز داوری

۴۰ مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز

۴۱ واحد آموزش

۴۲ کمیسیون‌های مشورتی

۴۳ روابط عمومی - کارنه تیر

۴۴ صدور کارت - گواهی مبداء

علی محمدی پور, جوان تبریزی؛ استاد دانشگاه، عضو تشکل علمی نخبگان وزارت نفت و عضو انجمن آموزش محیط زیست و توسعه پایدار ایران در گفتگو با روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، به بیان اهمیت نهادهای مدنی در تدوین استانداردهای زیست محیطی، آموزش و آگاهی بخشی، نظارت بر اجرای قوانین و همکاری با دولت پرداخت و به چالش‌ها و فرصت‌های موجود برای تشکل‌های صنفی در ایران اشاره کرد و راهکارهایی برای بهبود عملکرد آن‌ها در حوزه توسعه پایدار و محیط زیست ارائه داد.

عضو تشکل علمی نخبگان وزارت نفت

تشکل‌ها یک انتخاب نیستند، بلکه ضرورتند

گفتگو: جعفر ساعی‌نیا

سیاست‌ها و برنامه‌های حفاظت از محیط زیست نقش مؤثری داشته باشند.

به طور کلی، تشکل‌های صنفی از طریق همکاری و هماهنگی با اعضاء و نهادهای دیگر می‌توانند به حفظ محیط زیست کمک کرده و از تأمین پایداری محیط زیستی بهره‌مند شوند.

◀ آیا تشکل‌های صنفی در ایران توانسته‌اند به وظیفه خود در قبال توسعه پایدار و حفظ محیط زیست عمل کنند؟

هیچ نظام اقتصادی مانا و پایدار نیست، مگر این‌که نهادها پایداری خود را روی نهادهای مردمی بنا کرده باشند. تقویت سرمایه‌های اجتماعی، نوآوری، حمایت از عدالت، دسترسی به خدمات، نظارت بر عملکرد دولتها و توانمندسازی اقتصاد و اشتغال نتیجه استفاده از تشکل‌هاست.

یکی از عواملی که منجر به ناکامی توسعه کشور شده است، کم‌توجهی و عدم کارکردگاری و نتیجه‌بخش بودن تشکل‌های موجود است، زیرا شعارها جای علم و عمل نشسته‌اند.

تشکل‌های صنفی در ایران در زمینه توسعه پایدار و حفظ محیط زیست فعالیت‌هایی داشته‌اند، اما نتیجه‌گیری درباره عملکردشان کمی پیچیده است. در واقع، اگرچه تشکل‌های صنفی

◀ با توجه به تجربه حضور چندین ساله در انجمن آموزش محیط زیست و توسعه پایدار ایران، نقش تشکل‌های صنفی در حفظ محیط زیست و توسعه پایدار چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تشکل‌های صنفی نقش مهمی در حفظ محیط زیست دارند. نقش تشکل‌های صنفی در حفظ محیط زیست شامل موارد زیر می‌شود:

ارتفای استانداردها: تشکل‌های صنفی می‌توانند به‌وضوح استانداردها و دستورالعمل‌های حفاظت از محیط زیست را تغییر و ترویج دهند و از اعضای خود بخواهند که این استانداردها را رعایت کنند.

آموزش و آگاهی‌بخشی: تشکل‌های صنفی می‌توانند برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخشی برای اعضاء و نهادهای دیگر ارائه کنند، تا اهمیت حفظ محیط زیست و رویکردهای مؤثر را به آن‌ها توضیح دهند.

نظارت و اجرای قوانین: این تشکل‌ها می‌توانند نظارت بر اعضاء و بررسی رعایت قوانین محیط زیستی را بر عهده بگیرند و اقدامات لازم را برای بیگیری تخلفات انجام دهند.

همکاری با دولت و نهادهای محلی: تشکل‌های صنفی می‌توانند در همکاری با دولت و نهادهای محلی در تدوین و اجرای

سرمایه اجتماعی
یکی از عوامل توسعه‌یافته‌گی در کشور است؛
تشکل‌ها، اتحادیه‌ها و اصناف نشان از سرمایه اجتماعی بالا دارد که باید خاصیت داشته باشد و برای انجام کار مشترکی تشکیل شوند و در کنار هم کار عام‌المنفعه‌ای انجام دهند.

نشان از سرمایه اجتماعی بالا دارد که باید هدف خاصی داشته باشد و برای انجام کار مشترکی تشکیل شوند و در کنار هم کار عام‌المنفعه‌ای انجام دهند.

سرمایه اجتماعی عامل پیوندهای اصناف جامعه و مردم و بنگاه‌های اقتصادی است. همگرایی، هم‌ستگی هنجارها، روابط اجتماعی و ساختارهای اجتماعی پیوندهای جامعه هستند. سرمایه اجتماعی باعث افزایش کارگری و ایجاد فرصت‌هایی می‌شود که باید در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی از آن استفاده شود. سرمایه اجتماعی باعث امنیت و تمهد می‌شود و در ادامه شبکه اجتماعی را ایجاد می‌کند.

در واقع، مشکل اصلی به حوزه کارکردها باز می‌گردد؛ باید تشکل‌ها تسهیل کننده باشد و با قوای سه‌گانه ارتباط مؤثری داشته باشند تا بتوانند در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها نقش مهمی ایفا کنند و از ظرفیت قانونی قانون بهبود مستمر کسب‌وکار بهره‌مند شوند. دولت هم می‌تواند بخشی از وظایف خود را به تشکل‌ها تفویض کند.

باید از مواری سازی و ایجاد تضاد منافع در حوزه توسعه پایدار و حفظ محیط زیست جلوگیری شود و ساختار مناسبی ایجاد شود که در آن تشکل‌ها در صدد حفظ این ارزش تلاش کنند.

◀ نقش محوری شورای گفتگو در موضوع توسعه پایدار چیست؟

شورای گفتگو به عنوان یک نهاد هماهنگ‌کننده، بین بخش خصوصی و دولت، نقش محوری در توسعه پایدار ایفا می‌کند. این شوراهای بدیل ارتباط نزدیکی که با ذی‌عنوان مختلف دارند، به تبادل نظر و هم‌فکری در زمینه مسائل اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی می‌پردازند. به همین منظور به چند نقش مختلف شورای گفتگو در توسعه پایدار اشاره می‌کنم:

تسهیل ارتباطات و هم‌افزایی: شورای گفتگو به عنوان پل ارتباطی بین دولت و بخش خصوصی عمل می‌کند. این ارتباط، فرصتی برای تبادل نظرات، نیازها و چالش‌های وجود می‌آورد که می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های بهتر منجر شود.

تشویق به همکاری‌های مشترک: شورای گفتگو می‌تواند، با ایجاد تفاهمات و همکاری‌های مشترک بین دولت و بخش خصوصی، پروژه‌های توسعه پایدار را تسهیل کند. این همکاری می‌تواند شامل پروژه‌های زیرساختی، توسعه‌ی فناوری و افزایش بهره‌وری باشد.

برخی موقوفیت‌ها را به همراه داشته‌اند، اما هنوز چالش‌های زیادی در مسیر توسعه پایدار و حفظ محیط زیست وجود دارد که به برخی از این چالش‌ها اشاره می‌شود:

کمبود حمایت دولتی: نیاز به پشتیبانی بیشتر از سوی دولت و سایر نهادها برای تأثیرگذاری بهتر، نیاز به برنامه‌ها و سیاست‌های مؤثر برای تقویت نهادها و ایجاد همکاری‌های بیشتر بین دولت و جامعه مدنی.

مسائل مالی: محدودیت‌های اقتصادی که مانع از اجرای پروژه‌های بزرگتر می‌شود. می‌توان با جلب سرمایه‌گذاری‌های خصوصی یا مکمل‌های بین‌المللی، منابع مالی بیشتری برای پروژه‌ها تأمین کرد.

منازعات محلی: در برخی مناطق، تعارض منافع محلی و عدم همکاری میان تشکل‌ها ممکن است باعث کاهش اثربارگذاری آن‌ها شود. برقراری ارتباط مؤثر و ایجاد تفاوq میان تشکل‌ها می‌تواند به حل این مشکلات کم کند.

باید اذعان کرد، مجموعه‌های موفق اقتصادی، در نتیجه استفاده از ظرفیت‌های تشکلی شکل می‌گیرند، پس حلقه‌های میانی که همان تشکل‌ها هستند، دیگر یک انتخاب نیستند، بلکه ضرورتند. بخش خصوصی باید در قالب یک سمفونی هماهنگ حرکت کند تا به اهداف خود برسد. در کنار آن باید با توجه به مأموریت هر تشکل برای رسیدن به اهدافی که تعریف کرده، یک چشم‌انداز منسجم ترسیم شود تا دچار میوازی کاری نشود. در این بین نقش آموختش در تحقق و عملی کردن مدیریت استراتژیک ضروری است.

تشکل‌های صنفی در ایران به عنوان نهادهای مدنی می‌توانند نقش مهمی در توسعه پایدار و حفظ محیط زیست ایفا کنند.

به طور کلی، تشکل‌های صنفی می‌توانند تأثیرگذار باشند، اما برای رسیدن به نتایج بهتر نیاز به همکاری و حمایت بیشتر از سوی دولت و جامعه دارند. و با رفع این چالش‌ها، می‌توان به پیشرفت پیشگیری از ذکر شده، تشکل‌های صنفی در ایران پتانسیل قابل توجهی برای تأثیرگذاری بر توسعه پایدار و حفظ محیط زیست دارند، به شرطی که بتوانند همکاری‌های لازم را با دیگر نهادها برقرار کنند و چالش‌ها را حل کنند. در این برهه زمانی نیاز است تشکل‌های بخش خصوصی ساماندهی شوند.

سرمایه اجتماعی یکی از عوامل توسعه‌یافته در کشور است؛ تشکل‌ها، اتحادیه‌ها و اصناف

و اولویت‌ها در رابطه با توسعه پایدار و حفاظت از محیط‌زیست عنوان کرد.

با توجه به عدم برنامه‌ریزی مؤثر و عدم تمايل جدی دولت و نهادهای دولتی جهت ورود به عرصه اقتصاد پاک، نقش راهگشا و کلیدی تشكل‌ها و حتی شورای گفت‌وگو در رابطه با هر یک از موارد فوق الاشاره، بسیار حیاتی و مهم است. اقدامات مهمی در قالب نقد، بررسی و تحلیل سیاست‌های موجود دولت، سنجش شکاف ملی موجود از گوهای مروج اقتصاد پاک و نهایتاً اعلام هشدارهای پیاپی در رابطه با آثار نامطلوب اجتماعی در حال گسترش ناشی از عدم همراهی با الزامات توسعه پایدار جهانی، می‌تواند تنهای بخشی از دستاوردهای کلیدی و حمایتی تشكل‌ها و شورای گفت‌وگو در صورت ورود جدی آن‌ها به مسائل زیست‌محیطی در ایران باشد. البته تأکید می‌کنم که هر نوع غفلت، بی‌توجهی، بی‌برنامگی و عدم پاییندی عملیاتی به پیاده‌سازی توسعه پایدار و حفاظت از محیط‌زیست بهمنزله مرگ تدریجی اقتصاد ایران خواهد بود.

متأسفانه در شرایط کنونی، مشکلات اقتصادی و گرفتاری در مشکلات تأمین معیشت و فراهم کردن ضروریات زندگی عمومی اشاره جامعه، مباحث مربوط به توسعه پایدار و محیط‌زیست را در اولویت‌های آخر برای دولتمردان، سیاستگذاران اقتصادی و اجتماعی در ایران قرار داده است. این امر می‌تواند تبعات منفی بسیار سنگین و فراوانی را برای کشور به وجود بیاورد که نمونه باز آن وضعیت فعلی دریاچه ارومیه و تبعات منفی و گسترده زیست‌محیطی آن است که از عدم حمایت مؤثر دولتی از احیای هدفمند نشأت می‌گیرد.

همچنین شکاف سیاست‌گذاری و عدم حضور مؤثر و فعال دولتمردان ایرانی در مجتمع رسمی دولتی و اقدامات جهانی در رابطه با توسعه پایدار و حفاظت از محیط‌زیست، بهشت مشاهده می‌شود. حضور فعال در کلیه مجتمع و پویش‌های جهانی در رابطه با مقابله با کارمایش زمین و ترویج توسعه پایدار، باید به اصل اساسی در عرصه ملی برای ایران تبدیل شود.

با توجه به شکاف علمی موجود در ایران نسبت به جوامع توسعه‌یافته و حتی در حال توسعه مثلاً آسیای جنوبی‌شرقی، مشارکت علمی و حضور فعال در کلیه نشست‌ها، کنفرانس‌ها و زوونال‌های تخصصی در رابطه با توسعه پایدار و محیط‌زیست می‌تواند به تدریج زمینه را برای پوشش و کاهش شکاف علمی موجود بین ایران با سایر کشورها فراهم آورد.

تدوین سیاست‌های مناسب: شورای گفتگو با جمع‌آوری نظرات و تجربیات بخش‌های مختلف، می‌تواند به تدوین و بهبود سیاست‌های مرتبط با توسعه پایدار کمک کند. این سیاست‌ها باید با نیازهای واقعی جامعه و بازار مطابقت داشته باشد.

حمایت از نوآوری و تحقیق: با فراهم کردن بستر مناسب برای نوآوری و ایده‌های جدید، شورا می‌تواند به توسعه فناوری‌های پایدار و پژوهش‌های نوآورانه در زمینه‌های مختلف کمک کند.

قابلیت رصد و ارزیابی: شورا می‌تواند به عنوان نهاد ناظر بر فرایندهای توسعه پایدار عمل کند و ارزیابی‌های دوره‌ای از پیشرفت‌ها و چالش‌های موجود را نهاد. این ارزیابی‌ها می‌توانند به بهبود مستمر سیاست‌ها و برنامه‌ها منجر شود.

توجه به جوانب اجتماعی و محیط‌زیستی: در بحث توسعه پایدار، شورای گفتگو می‌تواند بهخصوص بر لحاظ کردن جوانب اجتماعی و محیط‌زیستی در اتخاذ تصمیمات تأکید ورزد، به طوری که توسعه اقتصادی با حفظ محیط‌زیست و بهبود کیفیت زندگی جامعه همراه باشد.

جلب مشارکت عمومی: شورای گفتگو می‌تواند به تشویق مشارکت عمومی در فرایندهای تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کمک کند. این مشارکت می‌تواند از طریق برگزاری جلسات عمومی، کارگاه‌ها و مشاوره‌های اجتماعی انجام گیرد.

در نتیجه، شورای گفتگو با فراهم کردن فضای مناسب برای تبادل نظرات و همکاری‌های بین دولت و بخش خصوصی، نقشی اساسی در تحقق اهداف توسعه پایدار ایفا می‌کند. این نهاد می‌تواند به تقویت ارتباطات، تسهیل نوآوری و بهبود سیاست‌ها کمک کند تا به بهبود کیفیت زندگی و حفاظت از محیط‌زیست منجر شود.

شورای گفتگو
به عنوان یک نهاد
هماهنگ‌کننده،
بین بخش
خصوصی و
دولت، نقش
محوری در
توسعه پایدار
ایفا می‌کند. این
شوراهای بهدلیل
ارتباط نزدیکی
که با ذی‌نفعان
مخالف دارند،
به تبادل نظر و
هم‌فکری در زمینه
مسائل اقتصادی،
اجتماعی و
محیط‌زیستی
می‌پردازند.

◀ چه راهکارهایی برای توسعه پایدار و حفظ محیط‌زیست در ایران پیشنهاد می‌کنید؟

تدوین برنامه‌ی محوری منسجم و منطبق بر گوهای جهانی، پاییندی به معاهدات بین‌المللی اقتصاد پاک، بهره‌گیری از نگرش استراتژیک به الگوی تولید و مصرف انرژی الکتریکی، سالم‌سازی الگوی تولید و مدیریت گوهای مصرفی فسیلی، سالم‌سازی استراتژی‌های سراسری برنامه هفتم توسعه، اعمال سیاست‌های تشویقی و بازدارانده متناسب با اقتصاد پاک، انتقال هوشمندانه و تدریجی یارانه‌های فسیلی به غیرفسیلی، فرهنگ‌سازی، تبلیغات و ترویج الگوهای مصرفی پاک و... را می‌توان از جمله مهم‌ترین راهکارها